Jüdische Pester Zeitung.

אויף די:זע צייטונג קאנן מאַ יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראַציאָנס-בעטראַג בענינגס מיט דעם עקספּעדיציאָנס-ביוראָ ערסטען בלאַטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פעסט וואַיטצנער בולוואַר נומ׳ 29 וואָהין מאַן אויך דיא פרענומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

ריזעס בלאַטט ערשיינט ררייטאל וואָכענטליך
פּינסטאַג, מיטוואָך אונד פרייטאג, אונד קאָסטעט

פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאַנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האַלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פֿיערטעליעהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.

פֿירס אויסלאַנד
גאַנציעהריג 11 גולד.— קר׳ ע׳ וו׳
האַלביעהריג 5 גולד.50 קר׳ ע׳ וו׳
פֿיערטעליעהר׳ 2 גולד.75 קר׳ ע׳ וו׳

Nr. 24. פֿיערצעהנטער יאהרגאנג
פעסט, פֿרייטאג ה אדר ה.תרמ״ב.
Pest, den 24. Feber 1882.

קריעג געגען דיא רעוואָלוציאָנערע.

ניכט נור דאָרט ווייט אונטען אים זידען אונזערער מאָנארכיע קעמפּפֿען דיא רעוואָלוציאָנערע געגען אונזערע בעזעטצונג, זאָנדערן אויך היער אים אונגארישען רייכסטאגע קעמפּפֿען דיא געגנער דער רעגיערונג געגען דערען בעזעטצונגס-פּאָליטיק. דיעזער רעדע-קאמפּף איזט וואָהל שאָן אין דען דעלעגאציאָנס-זיטצונגען איסגעפֿאָכטען וואָרדען. דיא פֿאָם קריעגסמיניסטעריאום געפֿאָדערטען 8 מילליאָנען צור בעוועלטיגונג דער רעוואָלוציאָן וואורדען שאָן בעוויללינט— אונד געגען דיא פֿאָן דער דעלעגאציאָן בעוויללינטע סוממע האט דער רייכסטאג קיין רעכט צו פּראָטעסטירען! - „אבער לאססעט אונס וועניגסטענס געגען דיא בעזעטצונגס-פּאָליטיק שרייען (ריפֿען מאנכע הערערן דעפּוטירטע) אונד לאססעט אונס דען בעריכט אין דער דעלעגאציאָן געפֿיהרטען רעדע-קאמפּף היער אים אונגארישען רייכסטאגע פֿאָרטזעטצען!“— ניכט אללע דעפּוטירטע קאָננטען אין דיא דעלעגאציאָן געוועהלט ווערדען; ניכט אללע קאָננטען דאהער דיא געלעגענהייט האבען, דאָרט איהרע האָהע פּאָליטיק צו איסערן. דיעזע „האָהע פּאָליטיק“ מוססטע ענדליך הערויס, וועניגסטענס אים אונגארישען רייכסטאגע.

יא, שאָן זייט דריא טאגען ווירד אים אונגארישען רייכסטאגע צור אבוועכסעלונג ווידער איין רעדע-קאמפּף פֿ י ר אונד ג ע ג ע ן דיא בעזעטצונגס-פּאָליטיק געפֿיהרט. היער פֿערבינדען זיך דיא הערערן לינקען מיט דער סלאַוויש-סערבישען מילעטיטש-פּארטייא אונד פֿערלאנגען, דאס וויר אונזערע סאָלדאטען אוים דען בעזעטצטען טירקישען פּראָווינצען (באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא) ווידער צוריקציעהען זאָללען. — אין דער פֿאָרגעסטריגען זיטצונג פֿערלאנגטע דער סערבען-פֿיהרער מילעטיטש דען זאָפֿאָרטיגען ריקצוג אונזערער סאָלדאטען אויס באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא; וואס אבער מיט דיעזען פּראָווינצען ווייטער געשעהען זאָלל, דאריין קאנן זיך עבען מילעטיטש מיט דען הערערן לינקען ניכט איינינען. וועהרענד דיא לינקען דיא ריקגאבע דיעזער פּראָווינצען אן דיא טירקייא פֿאָרדערן, וווּנשט מילעטיטש דיא אומגעשטאלטונג דיעזער פּראָווינצען צו איינעם פֿרייען זעלבסטשטענדיגען סלאַווישען שטאאטע.

נאך מילעטיטש היעלט דער איסערסט לינקע קארל אַטוואַש איינע גראָססערע רעדע געגען דיא אָריענטאלישע פּאָליטיק אונזערער רעגיערונג אים אללגעמיינען אונד געגען דיא בעזעטצונגס-פּאָליטיק אינסבעזאָנדערע. ער זאגטע: „דאס אללערבעסטע ווערע געוועזען, צור דאמאליגען צייט, אלס אָסמאַן פאשא ביא פלעווינא זאָ זיעגרייך קעמפּפֿטע, אונד דיא רוססען אין דיא קלעממע גערייטהען, זיך מיט דען טירקען צו פֿערבינדען אונד רוסלאנד איין פֿיר אללעמאל צו שוועכען. וויר העטטען דאנן איינען שטארקען טירקישען פֿריינד אין אונזערער נעהע אונד איינען שוואכען רוסישען נאכבאר.— אונד זיעהע! הערר פֿאָן טיסאָ רעכנעט עס זיך געראדע אלס פֿערדיענסט אן, דאס ער אונס וועהרענד דעם רוסיש-טירקישען קריעגעס פֿאָר איינער איינמישונג אין דען קריעג בעוואהרט האט. וועלכע הונדערטע פֿאָן מילליאָנען געקאָסטעט העטטע. וויס אבער טיסאָ זאָ זיכער אונד געוויס, דאס אינזער קריעג מיט רוסלאנד אויך פֿיר אימער פֿערמיעדען איזט? וועררע עס ניכט בעססער געוועזען, איינען קריעג געגען רוסלאנד דאמאלס צו וואגען, ווא דיא טירקייא נאָך שטארק וואר, אלס יעטצט, וואָ דיא טירקייא שוואך, רוסלאנד דאגעגען ערשטארקט איזט?

— זאָ פֿיעל איזט געוויס, דאס וויר איינען שטארקען פֿערבינדעטען (נעמליך דיא טירקייא) צו גרונדע געהען ליעסען; דער מיניסטער-פּרעזידענט זאגט וואָהל, דאס וויר דאגעגען איינען אנדערן בינדעס-גענאָססען, דאס וויר דאס מעכטיגסטע רייך איראָפּא׳ס (נעמליך דייטשלאנד) צו אונזערעם פֿערבינדעטען געוואָננען האבען. גוט! וויר דאנקען איהם רעכט זעהר פֿיר דיעזען געוואָננענען פֿריינד; אבער וואס העטטע עס אונס געשאדעט, ווען וויר נאָך איינע שטארקע טירקייא צום פֿריינדע געהאבט העטטען? — נון זינד וויר אבער שאָן דריננען; וויר שטעקען שאָן צו טיעף אין דיעזער בעזעטצונג; יעטצט אבער זאָללטע אונס דער הערר מיניסטער-פּרעזידענט וועניגסטענס זאגען, וואס דאס ענדע היעפֿאָן זיין ווירד אונד וועלכע צוועקע דיא רעגיערונג ביא דיעזער בעזעטצונג איגענטליך פֿאָר איינען האבע?“

נון זאָללטע מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ אנטוואָרטען, אבער אינצווישען מאכטע זיך דער בעריהמטע ראָמאן-שרייבער אונד שפּאס-מאכער מאָריץ יאָקאי דאס פֿערגניגען, דיא געעהרטען הערערן דעפּוטירטען מיט זיינען וויטצען צו בעלוסטיגען. ער זאגטע: „געעהרטעס הויז! דיא הערערן פֿאָן דער לינקען אונד פֿאָן דער מילעטיטש-פּארטייא שפּרעכען אימער פֿאָן דער רעוואָלוציאָן אין דער הערצעגאָווינא אונד ראַטהען אונס, פֿאָן דאָרט הינויסציליעפֿען. דיעזע הערערן געבען אבער יא אכט, זיך ניכט צו פֿערגעססען אונד דיא וואהרהייט צו זאגען, דאס דיא רעוואָליציאָן איהרען אנפֿאנג איינענטליך אין דער קריוואָשציע (זיד-דאלמאציען) גענאָממען אונד דאָרט נאך אין העפֿטיגער ווייזע פֿאָרטבעשטעהע. זאָללען אלזאָ אונזערע סאָלדאטען אויך דאס לאנגיעהריגע בעזיטצטהום אונזערער מאָנארכיע (נעמליך זיד-דאלמאציען) פֿערלאססען אונד דאפֿאָן ליפֿען? גוט! ליפֿען וויר אויס זיד-דאלמאציען נאך נאָרד-דאלמאציען, אבער אויך דא איזט מאן ניכט אין אונס פֿערליעבט; עס זינד יא אויך היער סלאַווען אונד איטאליענער! אונד נון ציעהען וויר אונס נאָך קראָאציען, סלאַוואָניען אונד זיד-אונגארן צוריק, הא! הא! דא זינד וויר גוט אנגעקאָממען! דיא קראָאטען, סלאַווען אונד סערבען, דיעזע האבען אונס זאָ גערנע, וויא דיא ציעגע דאס מעססער — אונד דאנן מיססען וויר ווידער ווייטער ליפֿען, ביז וויר פֿיעללייכט ענדליך אים שאָמאָדיער קאָמיטאטע רוהע העטטען. אונזער לאנד מיסטע אלזאָ ערסט אים שאָמאָדיער קאָמיטאטע בעגיננען אונד אללע איבריגען זידליך געלעגענען סלאַווישען פּראָווינצען מיסטען נאך דעם וואונשע דעם העררן מילעטיטש פֿרייע, זעלבסטשטענדיגע סלאַווישע שטאאטען בילדען. נון זינד וויר אבער אויך אים נאָרדען פֿאָן סלאַווען אומגעבען, אונד וויר מיסטען געוויססערמאססען אויס דער איינענען הויט הינויסשפּרינגען. — ניין; מיינע געעהרטען הערערן! איינע מאכט, דיא בעשטעהען זאָלל, דאַרף ניכט דאס ליפֿען האבען. הערר מילעטיטש מיינט, דיא באָסניאקען אונד דיא הערצעגאָווינער ווערדען אונס, זאָבאלד וויר אויס יענען פּראָווינצען דאפֿאָנליפֿען, דיא בעסטען פֿריינדע זיין. אָ, ניין; ווענן וויר דאפֿאָנליפֿען, דאנן ליפֿען אונס דיא הערערן סלאַווען נאך היערהער אונד מאכען אויך דיעזעס לאנד צו איינעם סלאַווישען שטאאטע. פֿיר איין זאָלכעס „ציקאַזני“ (הער- אונד הין-ליפֿען) בעדאנקען וויר אונס!“

וועהרענד דיעזער רעדע ענטשטאנד אין אלל-געמיינעס געלעכטער — אונד נון ערהאָב זיך מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ אונד זאגטע: „הערר קארל אַטוואַש פֿראגטע מיך, אָב איך דענן זיכער אונד געוויס ווייס, דאס אונזער קריעג מיט רוסלאנד, דעם וויר וועהרענד דעם רוסיש-טירקישען קריעגעס זאָ גליקליך איסגעוויכען, אויך פֿיר אימער פֿערמיעדען איזט? - געעהרטעס הויז! איך גלויבע, דאס עס אויף דער וועלט קיינען מענשען גיבט, וועלכער גאראנטירען קאָננטע, דאס עס קיינען קריעג מעהר געבען ווירד! איינע זאָלכע גאראנטיע קאנן א ו י ך א י ך ניכט געבען! אבער איך גלויבע, דאס איין קריעג געגען איינע איסווערטיגע מאכט ניכט באלד איינטרעטען ווירד; דא וויר נאָך פֿיעלע, פֿיעלע יאהרע דורך נאך איסענהין פֿריעדען האבען ווערדען! אויך איזט עס ניכט וואהר, וואס הערר אַטוואַש זאגט, דאס דורך אונזערע ניכט-איינמישונג אין דען רוסיש-טירקישען קריעג רוסלאנד זעהר שטארק וואורדע. רוסלאנד איזט נאך דעם קריעגע עהער געשוועכט אלס געשטערקט וואָרדען. דיא טירקייא אבער העטטען וויר מיססען דורך אונזערען איינגענען קאָרפּער דעקען אונד דיא היעבע אויף אונזערען איינגענען ריקען פֿאללען לאססען. מאן זאגט: וויר האבען אין דיעזעם קריעגע זאָגאר רוסלאנד אונטערשטיטצט; דאס איזט ניכט וואהר.“

היער ריעף דער דעפּוטירטע פֿיל שאָמשיטש דאצווישען: „עס איזט יא וואהר! מאן ליעס דאמאלס רוסישע אָפֿפֿיציערע דורך אונזער לאנד פּאססירען!“

„וואָהל וואהר (זאגטע טיסאָ), עס וואַרען אבער נור איינינע הונדערט אָפֿפֿיציערע; דאפֿיר אבער האבען וויר פֿערהינדערט דען איינמארש דער רוסישען ארמעע נאך סערביען אונד האבען דאדורך דען רוססען מעהר געשאדעט אלס גענוטצט. העטטען וויר אונס דאמאלס אין דען קריעג געגען רוסלאנד געשטירצט, דא העטטען וויר אונס אויך מיט דען איבריגען איראָפּעאישען מעכטען, וועלכע דיא איינמישונג איינעם דריטטען אין דיעזען קריעג ניכט ווינשען, פֿערפֿיינדעט.“

היער ריעפֿען איינינע דעפּוטירטע: „רייזט יא איך יעטצט גענעראל שקאָבעלעף הערום אונד פֿערקינדעט דען קריעג רוסלאנדס געגען אונס!“

„קיינע פֿערניפֿטיגע רעגיערונג (זאגטע טיסאָ) קיממערט זיך אום דען טרינק-שפּריך איינעם גענעראלס אונד ניעמאנד לאָסט זיך דאדורך צו איינעם קריעגע רייצען. עס לייגנעט יא ניעמאנד, דאס פֿיעלע רוססען אונד סלאַווען דען קאמפּף דעם סלאַווענטהומס געגען דאס דייטשטהום ווינשען — אבער זאָ לאנגע דיא רעגענטען אונד רעגיערונגען דער רוססען סלאַווען אונד דייטשען אונטער איינאנדער בעפֿריינדעט זינד, זאָ לאנגע איזט קיין קריעג צו בעפֿירכטען אונד זאָ לאנגע בראיכט מאן זיך אויך ניכט פֿאָן דען רעדען איינצעלנער בעטרונקענער מענשען היניייסען צו לאססען!“

הירויף ריעף דער דעפּוטירטע גאבריעל אוגראָן: „וויר ווערדען יא זעהען, אָב עס ניכט באלד צו איינעם קריעגע קאָממט!“

הירויף זאגטע טיסאָ: „איך האָפֿפֿע, דער הערר דעפּוטירטע ווירד עס ניכט זעהען. זאָללטען וויר פֿאָן איינעם איסווערטיגען רעגענטען אָדער פֿאָן איינער איסווערטיגען רעגיערונג בעליידיגט ווערדען, זאָ ווערדען וויר מ י ט ד ע ם ש וו ע ר ט ע אנטוואָרטען! אבער וועגען איינצעלנער טרינקשפּריכע בעזאָפֿפֿענער סאָלדאטען ווערדען וויר ענדליך דאך קיינען קריעג פֿיהרען! — הערר אַטוואַש

שפּיעלט האַטטע. איין אויסשווייפֿענדעס אונגאַרי-שעס מעדכען, נאַמענס באלאָגה, וואורדע נעמליך אין איהרעם בעסטע טאָדט אויפֿגעפֿונדען. דיא ערצטע בעהויפּטעטען, דאס דיא באלאָגה דורך ער-ווירגונג ערמאָרדעט וואורדע. אין דעמזעלבען הויזע, איבער דיא קיכע, וואָהנטע איין יידישעס מעדכען, נאַמענס שטיינער, וועלכע עבענפֿאללס איין אויס-שווייפֿענדעס לעבען פֿיהרטע. דער פֿערדאַכט פֿיעל נון אויף דיא שטיינער, דאס זיא איהם נייד דיא באַ-לאָגה דורך ערווירגען געטאָדטעט האַבע. שטיינער וואורדע דענן אויך צו 6 יאהרען שווערען קערקערס פֿעראורטהיילט, וויא זעהר זיא אויך בעהויפּטעטע, אן דעם פֿערברעכען אונשולדיג צו זיין. זיא בראַכ-טע נונמעהר פֿאָללע 4 יאהרע אין דער שטראַפֿ-אנשטאַלט צו וואַלאַכיש-מעזעריטש צו. אונד דאָך שטעללטע זיך פּלאָטצליך איהרע אונשולד הערויס.

איין יונגער מאַנן, נאַמענס וואַשיער אויס צנאַים (מעהרען), דער זאָהן וואָהלהאַבענדער בירגערס-לייטע, מאַכטע נעמליך דיא זעלבסט-אנציינע ביים גייסטליכען אונד דער בעהאָרדע צו צנאַים, דאס ער פֿאַר 4 יאהרען אין וויען וואַר, ביא וועלכער געלע-גענהייט ער אן דיא באלאָגה איינען מאָרד פֿעראיבט האַטטע. זיינע זעלבסט-אנציינע לייטעט אין קורצעם וויא פֿאָלגט: דא איך מיט מיר זעלבסט אונצופֿריעדען וואַר, פֿלאָה איך פֿאַר 4 יאהרען אויס דעם עלטער-ליכען הויזע נאָך וויען מיט דעם פּלאַנע, מיך דאָרט דורך פֿערגניגונג צו טאָדטען. אבענדס שפּראַך מיך יעדאָך איין מעדכען אויף דער שטראַסע אן, דאס איך זיא בעזוכען מאָגע. איך פֿאָלגטע אין איהרע וואָהנונג. איך פֿערלאַנגטע איין גלאז וואַססער; וועהרענד דאס מעדכען פֿיר וועניגע אויגענבליקע אין דיא קיכע גינג, גאַב איך דאס בערייטס געהאַלטע-נע גיפֿט שנעלל אין דאס וואַססער אונד וואָללטע דאַסזעלבע אויסטרינקען. דער גערוך וואַר יעדאָך זאָ ווידערליך, דאס איך דאס גלאז ווידער אויף דען טיש שטעללטע. אינצווישען קאַם דאס מעדכען אינס צימער הערין, נאַהם דאס גלאז פֿאָם טישע אונד טראַנק דען אינהאַלט אויס. דא זיא נאַטירליך קיינע אהנונג האַטטע, דאס איך אינס וואַססער גיפֿט געגעבען האַבע. דאס מעדכען שטירצטע צוזאַממען אונד וועלצטע זיך קראַמפּפֿהאַפֿט אויף דעם ערד-באָדען הערום; איך פֿירכטעטע, יעמאַנד קאָננטע דורך דאס גערייש הערבייאיילען, וועסהאַלב איך דאס אָהנעהין אונרעטטבאַרע מעדכען ערווירגטע. אויף דיעזע וויזע וואורדע איך אונפֿרייווילליג דער מאָרדער דער באלאָגה. - אנפֿאַנגס היעלט מאַן דען יונגען מאַנן פֿיר וואַהנזיניג. אלס ער יעדאָך ביא זיינער אויסזאַגע בעהאַרטע, וואורדע ער דעם שטראַפֿ - געריכטע איינגעליפֿערט; גלייכצייטיג וואורדע אויך דיא שטיינער אויס איהרעם קערקער צו וואַלאַכיש-מעזעריטש נאָך וויען געבראַכט. איהר פֿריהערער פֿערטהיידיגער דר׳ ניידא טראַט אויך יעטצט פֿיר דיעזעלבע אן. שטיינער, וועלכע דיעזער טאַגע אויף גענצליך פֿרייען פֿוס געזעטצט ירד, נאַהם זיך פֿאַר דעם געריכט פֿאַר, פֿאָן נון אב דורך עהרליכע ארבייט איהר בראָד צו פֿערדיענען, דא איהר פֿריהערעס אויסשווייפֿענדעס לעבען זיא אויך אין דאס אונגליק געשטירצט, זאָגאַר אלס מאָרדע-רין פֿערדעכטיגט אונד פֿעראורטהיילט צו ווערדען. אינגליקליכערווייזע וואורדען דיא מוטטער אונד דיא שוועסטער דער שטיינער ערסט פֿאַר וועניגען טאַ-גען וועגען דיעבשטאַהלס צו יע 5 יאהרען קערקערס פֿעראורטהיילט. דאס ווידערזעהען פֿאַר געריכט וואַר דאַהער איין ערשיטטערנדעס. איטמערהין האַ-בען וויר היער דען פֿאלל, דאס שטיינער פֿאָללע 4 יאהרע פֿיר דאס פֿערברעכען דעם וואַשיער ליי-דען מוסטע!

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פּרייזע.

נעטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואַר געסטערן וועניג צו מאַרקטע געבראַכט, דער פֿערקויף וואַר מעסיג. 9000 מעטרצ׳ וואורדען פֿערקויפֿט.

ווייצען, טהייס- 300 מטרצ׳ 76,5 קילאָ 12,90 גולד. — 100 מטרצ׳ 76'5 ק׳ 12,90 גול. 300 מטרצ׳ 76. קילאָ 12'85 גולד. 200 מטצ׳ 76. קילאָ 12'90 גולד. — אָבערלענדער 300 מטרצ׳ 75,2 ק׳ 12'70 גול. 200 מטרצ, 75. ק׳ 12'75 גולד׳ 100 מעטערצ׳ 75' קילאָ 12,35 גולד. — פעסטער-באָדען 100 מעטער-צענטנער 74' קילאָ 12,55 גולד. 100 מעטערצ׳ 73,8 קילאָ 12'40 גולדען, 1100 מערטצ׳ 74. קילאָ 12'65 גולדען 2000 מעטער-צענטנער 74. כ׳ 12.30 גול. 1300 מטרצ׳ 75'5 ק׳ 12,25 גול. — (אללעס פער דרייא מאָנאַטע.)

נערסטע 7,60 גולד.

האַפֿער 7.65—7.57½ גולד.

ווייצען פער פֿריה-יאהר 12'18—12,20 גולד.

קוקורוץ באנאַטער פער מאַי-יוני 1882, 7.35 — 7,37 גולד.

האַפֿער פער פריה-יאהר 8'30—8,32 גולד.

וויענער שלאַכט-פֿיעהמאַרקט. דעראויפֿ-טריעב אויף דעם וויענער שלאַכט-פֿיעהמאַרקטע אם 22-טען ד׳ מ. בעטרוג 3121 שטיק. דאָפֿאָן וואַרען: 1609 אונגאַרישע, 349 פּאָלנישע אונד 1163 דייטשע. דיא פּרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק׳: אונגאַרישע מאַסט-אָכסען 50—60, גול-דען; פּאָלנישע 52—56,50 גולד. דייטשע 51—60, גולדען.

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאיר בר״י רייז.

יין כשר של פסח.

בעעהרע מיך היעמיט, מיינען וויינקינדען האָפֿ-ליכסט אנצוציינען, דאס איך אויך היער אין דער לאַגע בין, גוטען ראַטהען, זאָוואָהל שיללער אלס ווייסען ווין, אונד אלטען טרעבער-בראַנטוויין אויך עכטען סירמיער שליוואָוויטץ של פסח, מיט פֿיינעם אראָמאַ, בהכשר מרבנים גאונים דורנו, צו דען בילליגסטען טאַגעס-פרייזען צו אָפֿפֿערירען. — אויף פֿערלאַנגען זענדע איך פרייז-קוראַנטע פֿראַנקאָ איין.

לאזאר שטערן עט זאָהן.

איללאָק (סירמיען) שיפֿפֿ-שטאַציאָן.

קאָנכורז.

ביא דער איזראַעליטישען קילטוס-געמיינדע צו Ó & Uj Kécske (פעסטער קאָמיטאַט) איזט דיא שטעללע איינעס ש״ץ ומ״ץ שוחט ובודק וקורא מיט דעם 1-טען מאי ל. י. צו בעזעטצען. יאהרעס-געהאַלט 300 גולדען, פֿרייע וואָהנונג אונד גאַנצע שחיטה. רעפֿלעקטאַנטען מיססען מיט צייגניססען פֿאָן אנערקאַננטען אָרטהאָדאָקסען ראַבבינען פֿערזעהען זיין אונד האָבען דיעספֿעלליגעס געזוך ביז לענגסטענס 15. אפּריל אן דען אונטערפֿערטיגטען פֿאָרשטעהער איינצוזענדען. דיא רייזע-שפּעזען ווערדען נור דעם אקצעפּטירטען פֿערגיטעט.

2-3 ארמין קאַשטיכער, פֿאָרשטעהער.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראַעליטישע אָרטהאָדאָק-סען געמיינדע ווירד איין אין דער שילע אנציישטעל-לענדער געפּריפֿטער לעהרער פֿיר דען אנפֿאַנג דעם נעכסטען זאָממער-סעמעסטערס געזוכט, דער אי-סער דען געזעטצליך פֿאָרגעשריעבענען אונטער-ריכטס-געגענשטענדען אויך העברעאיש, אלס חומש רש״י תנ״ך, צו אונטעררייכטען האט. געהאַלט 400 גולדען יעהרליך. בעפֿעהיגונגס- אונד מאָראַל-צייג-ניסע זינד ביז 19-טען מערץ איינצוזענדען. דיאיעני-גען, דעססען פֿרויען דיא מעדכען בעזאָנדערס אין האַנד-ארבייט אונטעררייכטען קאָננען, זינד מיט 150 גולדען בעפֿאָרצוגט. נור דעם אקצעפּטירטען ווער-דען דיא רייזע-שפּעזען פֿערגיטעט.

טיסאַ פֿירעד, תרמ״ב.

2-3 דוד ווייסמאַנן, פּרעזעס.

שטעללען-געזוך

איין פֿערהייראַטעטער דיפּלאָמירטער לעהרער, 34 יאהרע אלט, דער אין אָפֿפֿענטליכען שילען ווירקטע, זאָמיט דער אונגאַרישען, דייטשען אונד העב-רעאישען שפּראַכע אין וואָרט אונד שריפֿט פֿאָלל-קאָממען מעכטיג, צוגלייך אויך שוחט ובודק מומחה, צייטגעמעסער פֿאָרבעטער, טיכטיגער קורא אונד פּראַקטישער מוהל איזט, זאָ וויא אויך פֿיר דאס פסקנן איבער ושט וצומות הגידין אויטאָריזירט פֿאָן אנערקאַנטען אָרטהאָדאָקסען ראַבבינען, איזט געזאָננען, זיינען געגענווערטיגען פּאָסטען, דען ער יעטצט שאָן 3 יאהרע הינדורך בעגלייטעט, צו פֿער-לאַססען אונד זוכט איינע אנדערע ענטשפּרעכענ-דע שטעללע. זאָללטע איינע לאָבליכע געמיינדע אן דען היער גענאַנטען אמטספֿעהיגקייטען צווייפֿעלן, זאָ קאָנן איך אויף וואונש ביא פֿערגיטיגונג דער רייזעקאָסטען, איין פּראָבע-פֿאָרטראַג אין יעדער קוואַליפֿיקאַציאָן אבגעהאַלטען ווערדען. דיעסבע-בעציגליכע צושריפֿטען בעליעבע מאַן געפֿעלליגסט צו ריכטען אן: JOSEF LÖB, Kantor und Lehrer in Szöllös-Györök (Somogy). 1—3

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאַבעללע.

פֿריכטע ווייצען	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
נאָרדאונגאַריש׳	74	—.—
〃	75	11.75—11,85
〃	76	11.90—11.95
〃	77	12. 12.10
〃	78	12.15—12.25
〃	79	12.30—12.40
〃	80	12.45 12.50
פּעסטער באָדען נייער	—	—.——.—
〃	75	12.15—12.20
〃	76	12.25—12.30
〃	77	12.35—12.45
〃	78	12.50—12,60
〃	79	12.65—12.70
〃	80	12.75—12.80
טהייס	—	—.——.—
〃	75	12.35—12.40
〃	76	12,45—12.55
〃	77	12.60—12.70
〃	78	12.75—12.85
〃	79	12.90—12.95
〃	80	13.——13.05
וויסענבורגער	75	12.25—12'30
〃	76	12.35—12.45
〃	77	12.50—12.60
〃	78	12,65—12.75
〃	79	12.80—12.85
〃	80	12,90—12.95

פֿריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	72	8.80— 9.10
גערסטע מאַלץ	62	—.——.—
גערסטע פֿיטטער	62	7.70— 7.50
האַפֿער	40	7.95 — 7.55
קוקורוץ באנאַטער	75	7.35 — 7.30
אנדערער	73	7.25 — 7.20
הירזע	—	—.——.—

[illegible]			פער 100 קילאָ.
ווייצען	פער פֿריה-יאהר		12 20
	〃		—.—
	〃		—.—
קוקורוץ	פֿריה-יאהר	〃	7.35
נערסטע		〃	—.—
האַפֿער		〃	8,30
〃		〃	—.—
רעפּס		〃	—.—

באַללען-מעהל

נומער		פֿל. קר.
0	דער באַללען צו 100 קילאָגראַמם מיט זאַק	22 40
1 〃		21 80
2 〃		21 20
3 〃		20 60
4 〃		19 80
5 〃		19 30
6 〃		18 40
7 〃		17 40
8 〃		16 40
8½ 〃		14 40

שפּירוטוס:		
אלטע מעטהאָדע פּרעסהעפֿע		33 75
〃 נייע 〃 קאַרטאָפֿפֿעל		31 25

קורז-טאַבעללע פֿאָם 21. פֿעבער.

גאָלד־קורז

	פֿל.	קר.
ווילבער־אַשיאַ	100	—
דוקאַטען	5	63
קסטערייכ־אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד־ שטיק (20 פראַנקס)	9	53
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	53
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	58	65
20 מאַרקשטיקע	11	70
פּאַפּיער־רובעל	1	21

לאָזע.

	פֿל.	קר.
1854-ער 4פּערצענטיגע שטאַאַטס־לאָזע	119	—
1860-ער 〃 גאַנצע	129	—
דעטטאָ 〃 האַלבע	131	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	172	—
דעטטאָ 〃 50 〃	168	—
קאַסאַ יענסענשיינע	36	—
פֿיירענ־לאָזע	23	—
קרעדיט-לאָזע	175	—
קלאַריי־לאָזע צו 40 גולדען	39	50
דאָנױ־דאַמפּפֿשיפֿפֿ־פֿאַהרט־לאָזע	109	—
אינסבריקער לאָזע	24	—
רענלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	17	50
ראַאַבער לאָזע 〃 20 〃	19	—
אָפֿנער לאָזע 〃 40 〃	41	—
סאַלמס לאָזע 〃 40 〃	37	—
רודאָלפֿס־לאָזע 〃 10 〃	20	—
פּאַלפֿי־לאָזע 〃 40 〃	—	—
יאַלצבורגער לאָזע 〃 20 〃	23	—
סט.־גענאָיס לאָזע 〃 40 〃	44	—

לאָזע.

	פֿל.	קר.
סטאַניסלויס לאָזע צו 20 גולד׳	26	—
טריעסטער לאָזע 〃 100 〃	127	—
דעטטאָ 〃 50 〃	64	—
וואַלדשטיין-לאָזע 〃 20 〃	29	20
ווינדישגרעץ-לאָזע 〃 20	38	—
אונגאַרישע-פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	113	—
טהייס-טהאַל-לאָזע	108	—
וויענער-לאָזע	121	—

ווערטה-פּאַפּיערע

	פֿל.	קר.
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	118	25
דעטטאָ צו 4 פּערצענט	84	80
אונגאַרישע פּאַפּיער-רענטע	84	80
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	96	25
טעמעשוואַר באַנאַטער	95	—
זיעבענבירגישע	96	—
גאַליציש	102	—
בוקאָווינאַ	100	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אנלעהען	130	75
ווייןצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	97	25
פּפֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדענ-קרעדיט צו 5 איינהאַלב פּערצענט	101	—
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען באַנק צו 5½ פּערצענט	102	75
דער אונגאַרישען אללגעמיינען באָדענ-קרעדיט-אנשטאַלט צו 5 איינהאַלב פּערצענט	98	50
דער אָסטבאַהן	93	—
דער נאָרדאָסטבאַהן	156	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1882. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

דורך איינען קאיזערליכען בעפעהל. — אין דער
געסטריגען זיטצונג דעם ענגלישען פארלאמענטעס
װאורדע גלאדסטאנע דאריבער אינטערפעללירט,
אב ער קעננטניס האבע, דאס דיא רוסישע רעגיע-
רונג צאהלרייכען אפפיציערען אורלויב געבע, דען
דיא אפפיציערע דאצו בעניטצען, אום דען רעװאלו-
ציאנערען אין דער הערצעגאװינא אים קאמפפע גע-
גען עסטערייך-אונגארן צו העלפען?

* (איבער דיא ראבבינער-
פערזאממלונג אין לעמבערג)
װירד דער „נייען פרייען פרעססע" פאם 23-טען דיע-
זעם געמעלדעט: „דיא טשעכען- אונד פאלען-
פריינדליכע פאליטיק דעם מיניסטעריאומס טאאפפע
האט דען ראבבינער-דעפוטירטען, הערן שרייבער,
צו איינעם זעהר געװאגטען שריטטע ערמוטהיגט. בע-
קאננטליך װאורדע בערייטס פאר לענגערער צייט
אים קולטוס-מיניסטעריאום איינע קאנפערענץ אבגע-
האלטען װעגען רעגעלונג דער יידישען פערהעלט-
ניססע אין גאליציען. דעם שטאאטע געגענאיבער,
ראבבינער שרייבער, דער אן דען בעראטהונגען
דיעזער קאנפערענץ טהיילגענאממען, האט שאן
דאמאלס געגען דאס דיעספעללינע פארהאבען דער
רעגיערונג פראטעסט ערהאבען. יעטצט נון ליעס ער
אונטער זיינעם פארזיטצע איינע צאהלרייכע ראבב-
בינער-פערזאממלונג צוזאממענטרעטען, װעלכע
איין ארטהאדאקסעס לאנדעס-שטאטוט פיר דיא
יודענהייט גאליציענס אויסארבייטען זאלל. הערר
ראבבינער שרייבער, דער רייכסטאגס-דעפוטירטער
אונד מיטגליעד דער פאלען-פארטייא איזט, האפפט
װאהל, פיר דיעזעס שטאטוט דיא סאנקציאן דער
רעגיערונג ערװירקען צו קאננען. איינע הויפט-
פונקטע דיעזעס שטאטוטס זינד: 1) דאס קיין יודע,
װעלכער ציר פארטשריטטס-פארטייא געהארט,
קינפטיגהין אין דען קולטוס-פארשטאנד, אין דען
שטעדטישען ראטה, אין דען פאלנישען לאנדטאג
אדער אין דען עסטערייכישען רייכסראטה היניינ-
געװעהלט װערדען זאלל; — 2) דאס דיא קינדער
ארטהאדאקסער עלטערן צום בעזוכע אפפענטליכער
שולען ניכט געצװאונגען װערדען מאגען. — אים
אללגעמיינען האט דאס שטאטוט צום צװעקע, יע-
דען פארטשריטט אונטער דער יודענהייט גאליציענס
איין פיר אללעמאל אונמאגליך צו מאכען. איים דיע-
זעם גרונדע האבען דיא קראקױער יידישען שטודענ-
טען געגען דיעזע בעשליססע פײערליך פראטעסט
ערהאבען. אויך דער פרעזידע[illegible] קראקױער
קולטוס-געמיינדע, הערר מענדעלסבורג, דער פרי-
הער רייכסראטהס-אבגעארדנעטער װאר, איזט ענט-
שלאססען, געגען דיעזע בעשליססע צו פראטעסטי-
רען!" — זא װייט דער בעריכט דער „נייען פרייען
פרעססע", דער אפפענבאר פאן איינעם געלאגען
העריהרט. װיר האבען בערייטס געזאגט, דאס אל-
לע דיעזע פראטעסטע פאללשטענדיג װערטהלאז
זינד, דא דיא ארטהאדאקסען פיר זיך איין שטאטוט
נאך איינענעם װילען מאכען דירפען. איבריגענס
גלויבען װיר ניכט, דאסס דאס שטאטוט געגען דען
בעזוך דער אפפענטליכען שולען געריכטעט איזט.
זא עטװאס שפריכט מאן אין איינעם שטאטוטע גע-
װיס ניכט אוס.

* (איין „סנהדרין" אין אונזע-
רען טאגען.) דער „װיענער אללגעמיינען צײ-
טונג" װירד אויס קאנסטאנטינאפעל בעריכטעט:
„זייט דעם אונטערגאנגע דעם יידישען רייכעס בע-
זיטצען דיא יודען אין דען פערשיעדענען שטאאטען
מעהר קיינען איינענען געריכטס-האף, קיין „סנהדרין"
מעהר. זיא זינד איבעראלל דען אללגעמיינען לאנ-
דעס-געזעטצען אונטערװארפען. אום זא אינטער-
עססאנטער דירפטע יעדעם פאלגענדע טהאטזאכע
ערשיינען. אנלעסליך מיינער יינגסטען אזיאטיש-אפ-
ריקאנישען רייזע װאר איך אין סאנא, דער
הויפטשטאדט דער אראבישען פראװינץ יעמען, װא
איינע זעהר צאהלרייכע יידישע געמיינדע עקסיס-
טירט. היער בעזיטצען דיא יודען, װעלכע אין דער
פראװינץ מעהר אלס 500000 זעעלען צעהלען, איי-
נע גראססערע זעלבסטשטענדיגקייט אלס אין איינעם
אנדערען פונקטע דער גאנצען ערדען-רונדע. לויט
איהרער אלטען פריװילעגיען אונטערשטעהען דיא
יודען אין דער פראװינץ יעמען ניכט דען טירקישען
בעהארדען, זאנדערן איהרעם איינענען געריכטס-
האף (סנהדרין) אין דער הויפטשטאדט סאנא. אן
דער שפיטצע דיעזעס „סנהדרין" שטעהט געגענ-
װערטיג דער אבערראבבינער פאן סאנא, נאמענס
רבי צדוק, דער דען טיטעל „מארי" (נשיא) פיהרט.
דאס „סנהדרין" שליכטעט אללע שטרייטיגקייטען
אונטער דען יודען אונד פערהענגט איבער דיא יידי-
שע פערברעכער זאגאר אויך קערקער- אונד טא-
דעס-שטראפען. אין דעם יידישען געפענגניססע גיבט
עס צװייא אבטהיילונגען, דיא איינע פיר מעננער
אונד דיא אנדערע פיר פרויען. אויך זאלכע צװייא
דיענער זינד בייא דעם „סנהדרין" אנגעשטעללט, װעל-
כע דיא אויפגאבע האבען, דען שטרעפלינגען לויט
אורטהיילס-שפרוך „פריגעל" (מלקות)
צו ערטהיילען. — דיא געריגגערען פערברעכער
װערדען װעהרענד דער האהען פייערטאגע אוס
איהרער האפט ענטלאססען, דאמיט זיא דיא היילינען
טאגע אים קרייזע איהרער פאמיליען צוברינגען קאנ-
נען. נאך דען פייערטאגען מיססען דיעזעלבען פריי-
װילליג צוריקקעהרען, אום איהרע האפט אבצוזי-
טצען. איבער דיאיעניגען, װעלכע ניכט פרייװילליג אין
איהרע האפט צוריקקעהרען, װירד זייטענס דעם
„סנהדרין" דער „באנן" (חרם) פערהענגט. דען
„באנן" פירכטעט מאן אבער מעהר אלס יעדע אנדע-
רע שטראפע. עס געשיעהט דענן אויך נור איוסערסט
זעלטען, דאס יעמאנד נאך אבלויף דער פייערטאגע
זיך װייגערן זאללטע, אין זיינע האפט אהנע אללע
צװאנגס-מיטטעל פאן זעלבסט צוריקצוקעהרען." —
זא װייט דער בעריכט אין דער „װיענער אללגעמיי-
נען צייטונג". דעם װיר אינדעס װעניג גלויבען שענ-
קען. עס איזט מאגליך, דאס דיא יודען אין דער פרא-
װינץ יעמען איין האהעס איסטאס פאן אויטא-
נאמיע (זעלבסט-פערװאלטונגס-רעכט) בעזיטצען.
װיר פינדען עס דאהער גלויבליך, דאס אללע שטריי-
טיגקייטען צװישען יודען ניכט פאן דען טירקישען
רעגיערונגס בעהארדען, זאנדערן פאן
דעם אבעררבבינער צו סאנא אונד
זיינען בייזיטצערן געשליכטעט װערדען. אין פריהערן
יאהרען װאר דיעס יא אויך היער דער פאלל, דאס
שטרייטיגקייטען צװישען יודען פאם ראבבינער אונד
זיינעם „בית דין" נאך דעם „דין תורה" ענטשיעדען
װאורדען. אין דער פראװינץ יעמען דירפטע דיעזעס
פערהעלטניס אויך הייטע נאך פארטדויערן. װיר
דענקען אונס אלזא, דאס אין סאנא איין „בית דין",
מיט דעם אבערראבבינער אן דער שפיטצע עקסיס-
טירט, אן װעלכעם דיא יודען מיט איהרען שטריי-
טיגקייטען זיך װענדען. אונגלויבליך איזט אונס יע-
דאך, דאס דיעזעס „בית דין" אויך בערעכטיגט װע-
רע, פריגעל-, קערקער- אונד זאגאר טאדעס-שטרא-
פען איבער יידישע פערברעכער צו פערהענגען.
זעלבסט װענן דיא טירקישע רעגיערונג דעם „בית
דין" צו סאנא איינע זאלכע מאכט איינרייטמט, דירפ-
טע דיעזעס „בית דין" עבען לויט „דין תורה" ניכט
מעהר איבער „דיני נפשות" ענטשיידען! — דער
הערר רייזענדע שיינט אלזא דיא זאכע גאר צו זעהר
צו איבערטרייבען. עס איזט נאך ניכט לאנגע הער,
דאס אויך אין אונגארן אים סינאגאגען-געבײדע איין
זאגענאננטער „קארצער" אונד אן דער סינאגאגען-
מויער איין זאגענאננטעס „האלז-אייזען" אנגעבראכט
װארען, אום קליינע פערברעכער צו בעשטראפען.
היער איזט יעדאך דען יידישען געמיינדען יעדעס
שטראפ-רעכט ענטצאגען װארדען; װעסהאלב זיא
נונמעהר בלאס דען טיטעל „קולטוס"-געמיינ-
דען פיהרען, דא זיא זיך בלאס מיט איהרען רעלי-
גיאנס- אונד קולטוס-אנגעלעגענהייטען בעפאססען
דירפען. אין דער טירקייא האבען דיא יידישען גע-
מיינדען אללערדינגס אויך הייטע נאך אין איסגע-
דעהנטערעס רעכט. מאגליך אלזא, דאס אין יעמען
איין זאלכער „קארצער" אויך הייטע נאך עקסיס-
טירט. דאס דירפטע אללעס זיין. — פאן מלקות-
אדער זאגאר טאדעס-שטראפע קאנן קיינע רעדע
זיין, דיא װיר אין דיעזער צייט פאקטיש קיין סנהדרין
מעהר בעזיטצען.

דורך אדריאן געשעהען. אדריאן, פאן דעם שטאלצען גרעפ-
ליכען געשלעכטע דער קאלאננא אבשטאממענד, דארף אין
איינע הייראטה מיט איינער געװאהנליכען בירגערס-טאכטער
ניכט דענקען — אונד דאנן ליעגט צװישען איהם אונד דיר
איינע נאך מעהר אינאיבערשטייגליכע קלופט, דיא איך פיר
עװיג טרעננען מוס. — װענן איך געראדע זאלך' אונאי-
בערװינדליכע הינדערניססע דיא ליעבע איינעם מאננעס נאך
מעהר צו רייצען פפלעגען, זא מוסט דוא אלס מעדכען דיע-
זער אונגליקליכען ליעבע פערנע בלייבען."

װעהרענד יענעס געשפרעכעס װאורדע דיא אנקונפט
דעס ריטטערס אדריאן אים הויזע דעם ריענצי געמעלדעט.

ריענצי עמפפינג זיינען אדעליגען גאסט אויף דאס
פריינדליכסטע — אונד אדריאן זאגטע: „נור דעם צופאללע
מיט דיינער שװעסטער פערדאנקע איך עס אלזא, דאס איך
דיך װיעדער בעזוכען דארף. דוא װארסט מיר פריהער גוט,
אבער זייט לעטצטערער צייט בעשעפטיגסט דיך דיין גייסט
מיט עטװאס, דאס מיך דיר ענטפרעמדעט."

„זעטצע דיך, אדריאן! (זאגטע ריענצי) דוא ביזט
דער איינציגע דער פאטריציער, דעם איך מיך אנפערטרויען
װילל. נון, זא הערע, איך האבע מיינען גייסט צו איינער
איינציגען ליידענשאפט אומגעשטאלטעט — אונד דיעזע
איזט: דיא װיעדערהערשטעללונג אונזערער פרייהייט."

„איין שאנעס אידעאל, (זאגטע אדריאן) נאך װעל-
כעם אויך איך שטרעבע. אבער עס בלייבט ביים אידעאל.
— װא זינד דענן דיא נאטהיגען מיטטעל צו דעססען פער-
װירקליכונג?"

„עס גיבט נור איינען װעג (זאגטע ריענצי), דיא
גראסע איינעם פאלקעס װיעדער הערצושטעללען; עס איזט
נעמליך איין אויפרוף אן דאס פאלק זעלבסט. דער מאכט
דער באראנע איזט עס ניכט געגעבען, איין פאלק פיר דיא
דויער גליקליך צו מאכען. עס שטעהט איינע גראסע קרייס
בעפאר: נור דורך איינע גראסע פאלקס-רעװאלוציאן קאנן
דער פרייע שטאאט װיעדער הערגעשטעללט װערדען."

„אבער װאז האסט דוא דיא קריעגער? (זאגטע אד-
ריאן) װאז האסט דוא דיא װאפפען? זינד דיא פאטריציער
שװעכער געװארדען, אלס צופאר? אדער איזט דאס פאלק
מאפפערער אונד פערשטענדיגער געװארדען? ריענצי! איך
ציטטערע, װענן איך אן איינען שטורם דענקע, דען דוא הער-
ױפבעשװארען װיללסט. װענן דיא גראסע פאלקס-רעװאלו-
ציאן געלינגט, זא װירד דאס בלוט דער אדעליגען, דאס
בלוט מיינעס שטאממעס, אין שטראמען פליעסען; מיסלינגט
אבער דיין פלאן, זא װערדען טויזענדע אונד טויזענדע קאמ-
פע פאם פאלקע פאללען מיססען, אונד דיא קעטטען דער
שקלאװערייא װערדען דאנן אום זא שװערער אונד פעס-
טער װערדען."

„אונד װאס טהוסט? (זאגטע ריענצי) עטװאס מוס
דאך געשעהען; דיא לאגע קאנן ניכט זא בלייבען. װיר קאנ-
נען פאן דען פאטריציערן ניכט פערלאנגען, דאס זיא איה-
רע הערשאפט אונד איהרע מאכט פאללען לאססען. װיר
מיססען אונס דיעזע מאכט זעלבער ערװערבען. איהר מיססען
פרייא זיין. — זיעהע, אדריאן, אויך אייך פאטריציערן איזט
דיא פרייהייט ענטשװאונדען. קאננסט איהר זיכער װאהנען
אין אייערעם פאלאסטע אהנע סאלדאטען אונד אהנע בע-
פעסטיגונג? קאננסט איהר, װענן עס דונקעל װירד, אדער
אויך אם העלל-ליכטען טאגע אין דען שטראסען אהנע
בעװאפפנעטע בעגלייטונג געהען? אום װיא פיעל שאנער
אונד בעססער איזט עס, װענן מאן דורך דיא שטיללע
זאנפטע מאכט דעס געזעטצעס אונד ניכט דורך דיא ער-
קױפטע מאכט דער סאלדאטען געשיטצט איזט! דער טי-
ראנן גלויבט, ער זייא פרייא, װייל ער איבער פיעלע זאלכע
שקלאװען געביעטעט; א! דער געריגגסטע בירגער אין איי-
נעם פרייען שטאאטע איזט פרייער אלס ער. א, אדריאן!
מאכטעסט דוא, דער דוא דיא גראסע אונזערער ליידען צו
ערמעססען פערמאגסט, אין אונזערען רייהען קעמפפען, אום
דיא טיראננען צו בעקעמפפען."

„דיא װילסט דאך צוערסט געגען מיינען פער-
װאנדטען, געגען דען גראפען שטעפאן קאלאננא, דיא
קאמפף אויפנעהמען; — װיא קאנן איך מיך דיר אלזא אנ-
שליעסען." זאגטע אדריאן.

„זיין לעבען, זיינע בעזיטצונגען, זיין ראנג װערדען
אונאנגעטאסטעט בלייבען (זאגטע ריענצי); װיר קעמפפען
נור געגען זיינע פאלקסבעדריקענדע מאכט."

„ריענצי! (ריעף אדריאן) זאללטע שטעפאן קאלאננא
ענטדעקען, דאס דוא איבער מעהר אלס איבער בלאסע
װארטע צו געביעטען האסט, זא מאכטע ער געגען דיך װע-
ניגער שאנענד פערפאהרען."

„אונד האט ער דיעס שאן ניכט ענטדעקט? זאגטע
איהם ניכט דיא לויטען גונסט-בעצייגונגען דעס פאלקעס,
דאס איך איין מאנן בין, דען ער פירכטען זאללטע? ער,
דער פאהזיכטיגע, דער שלויע אונד הינטערליסטיגע, בויגע
פעסטונגען, אונד זיעהט ניכט דאס מעכטיגע געבײדע, דאס
איך דורך דאס פאלק אויפגעריכטעט!"

(פארטזעטצונג פאלגט.)

פֿראגט מיך: וואס דאס ענדע אונד דער צוועק דיעזער בעזעטצונג זיין ווירד? געעהרטעס הויז! פֿאָן דיעזעם מיניסטער-זיטצע אוים קאנן מאן אייך איינע זאָלכע פֿראגע ניכט אנטוואָרטען! — העדר אַטוואָש צערבריכט זיך דעם סולטאנס קאָפּף אונד ערגערט זיך דאריבער, דאס וויר אין דען בעזעטצטען פּראָווינצען דיא אססענטירונג אָהנע איינווילליגונג דעם סולטאנס פֿאָרגענאָממען. זאָגרערבאר! העדר אַטוואָש איזט פּאָפּסטליכער, אלס דער פּאפּסט זעלבסט, אָדער איינענטליך סולטאנישער אונד טירקען-פֿריינדליכער, אלס דער סולטאן זעלבסט! דער סולטאן האט ביז יעטצט געגען דיא אססענטירונג ניכטס איינגעווענדעט; דער סולטאן איזט אלזאָ מיט דער בעזעטצונגס-פּאָליטיק צופֿריעדענער, אלס דער העדר אַטוואָש!"

זאָ לויטעט דיא רעדע דעם העררן מיניסטער-פּרעזידענטען טיסאָ. נון, וואס זיינע פֿריעדענס-פֿערזיכערונגען בעטריפֿפֿט, זאָ האבען וויר דיעזע אויך פֿאָן דען געמיינזאמען מיניסטערן אין דען דעלעגאציאָנען געהאָרט. אייך דאָרט היעס עס אימער: דיא רעגירונגען זינד מיט איינאנדער בעפֿריינדעט, וועגן עס אויך דיא פֿאָלקער ניכט זינד. אבער וויא אָפֿט ווערדען דיא רעגירונגען עבען דורך דיא פֿאָלקער צו איינעם קריעגע געדרענגט!

פֿאָם איינענטליכען קריעגסשויפּלאטצע אים זידען אונזערער מאָנארכיע זינד זייט פֿאָרגעסטערן נור צוויא אמטליכע דעפּעשען איינגעטראָפֿפֿען. דיא איינע דעפּעשע מעלדעט פֿאָן געפֿעכטען געגען דיא רעוואָלוציאָנערע אין דער געגענד צווישען פֿאָטשא אונד סעראיעוואָ, וועהרענד דיא אנדערע פֿאָן געפֿעכטען צווישען רעוואָלוציאָנערען אונד אונזערען סאָלדאטען אין דער געגענד פֿאָן סעראיעוואָ אונד מאָשטאר מעלדעט.

דיא ערסטע דעפּעשע לויטעט: דאס שטאציאָנס-קאָממאנדאָ פֿאָן פּראטשא (צווישען פֿאָטשא אונד סעראיעוואָ) מאכט דיא אנציינע, דאס נאָך יענער געגענד גראָסע רעוואָלוציאָנערע באנדען אים אנצוגע זייען. אונזערע פֿעלדוואכע וואורדע אבענדס פֿאָן דען רעוואָלוציאָנערען אנגעגריפֿפֿען; דיא רעוואָלוציאָנערען וואורדען אבער באלד פֿעריאגט. אין דער נאכט פֿאָם 19-טען אויף דען 20-טען פֿעבער אונטערנאהמען אונזערע סאָלדאטען שטרייפֿונגען אין יענער געגענד; זיא וואורדען דאביי א פֿאָן דען רעוואָלוציאָנערען אנגעשאָססען, אָהנע דאס אבער אויך נור איין איינציגער פֿאָן איהנען געטראָפֿפֿען וואָרדען ווערע.

דיא צווייטע דעפּעשע לויטעט: דיא שטראסע פֿאָן סעראיעוואָ נאָך מאָשטאר ווירד פֿאָן דען רעוואָלוציאָנערען אונזיכער געמאכט. דיא רעוואָלוציאָנערע איבערפֿאללען דיא קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג, וועלכע זיא בעריובען אונד פּלינדערן. אונזער גענעראל-קאָממאנדאָ פֿאָן סעראיעוואָ טראָפֿ נון דיא נאָטהיגען זיכערהייטס-מאסרעגעלן אונד שיקטע גראָסערע ארמעע-אבטהיילונגען נאָך יענער געגענד. — אייך זידליך אונד וועסטליך פֿאָן טרעבאָוויא האבען זיך וויעדער פֿיעלע רעוואָלוציאָנערע אנגעזאממעלט. אין טרעבאָוויא, פֿאָטשא אונד סעראיעוואָ האט אם 20-טען פֿעבער איין שטארקער שנעעפֿאלל שטאטטגעפֿונדען, זאָ דאס דיא וועגע אונפּאססירבאר געוואָרדען.

אוים אלל דיעזען דעפּעשען ענטנעהמען וויר, דאס אין דען לעטצטען טאגען אונזער קריעג געגען דיא רעוואָלוציאָנערע עהער נאָך ריקשריטטע אלס פֿאָרטשריטטע געמאכט. עס ווערע טרויריג, וועגן עס דען רעוואָלוציאָנערען געלינגען זאָללטע, דיא פֿערבינדונגען אונזערער ארמעען צווישען פֿאָטשא, סעראיעוואָ אונד מאָשטאר אבצושניידען. דאביי קעמפּפֿט אויך דיא נאטור צו גונסטען דער רעוואָלוציאָנערע אין דער הערצעגאָווינא, אינדעם דאָרט איין שטארקער שנעע-פֿאלל דיא שטראסען אונד וועגע אונפּאססירבאר מאכטע. — וואס אבער אינזערען סאָלדאטען אלס אונפּאססירבאר ערשיינט, קאנן דאָך דען רעוואָלוציאָנערען, וועלכע זיך דאָרט איבעראלל גוט אויסקעננען, יא פּאססירבאר ווערדען.

פּערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (שקאנדאל אים רייכסטאגע.) אין דער געסטריגען זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס, אלס מאן נאָך איבער דיא בעזעטצונגס-פּאָליטיק פֿאָרטגעשטריטטען, האט אייך דער איסערסט לינקע טשאָנאדי איינען שקאנדאל הערפֿאָרגערופֿען. ער זאגטע: „דיא מאַיאָריטעט, אלס שלעפּפּטרעגער טיסאָ'ס, בעוויללינט אללעס, וואס דיעזער וואָללע. — נון זאגטע איהם דער פּרעזידענט: „איך מאכע זיא אויפֿמערקזאם, דאס איינע פּארטייא אויף דיא אנדערע דיא געביהרענדע ריקזיכט נעהמען מיססע." — דא זאגטע טשאָנאדי: „„אונד איך זאגע דאָך, דאס אונזערע זאָהנע אויף דיא שלאכטבאנק געשלעפּפּט ווערדען, אום נור דיא פֿאָלקס-מאָרדערישע פּאָליטיק טיסאָ'ס צו אונטערשטיטצען!"" היערויף זאגטע דער פּרעזידענט: „דאס אונגארישע פּארלאמענט האט שאָן פֿיעלעס אנגעהאָרט, אבער עס גיבט דאָך נאָך אויסדריקע, וועלכע אין איינעם פּארלאמענטע ניכט ערלויבט זינד; מעסיגען זיא איהרע אויסדריקע!" — „„וויא היסט מעסיגען! (ריעף טשאָנאדי) איך זאגע: דיא גאנצען געמיינזאמען אנגעלעגענהייטען העטטען ניע עקסיסטירען זאָללען. זיא בילדען איינען קרעבסשאדען אם לייבע דער נאציאָן!"" — נון מיסטע דער פּרעזידענט לויט מיט דער גלאָקע לייטען אונד זאגטע דאנן: „וועגן דער העדר דעפּוטירטע זאָ פֿאָרטפֿאָהרט, זאָ מוס איך איהם דאס וויטערע שפּרעכען פֿערביעטען!" — „דאס וויל ערביא נור האבען!" (ריעפֿען יעטצט מעהרערע דעפּוטירטע). — „ניין, דאס וויל איך ניכט! (ריעף טשאָנאדי) איך וויל פֿיעלמעהר לויט וויא איינע פּאָזוינע מיינע שטיממע ערהעבען אונד מיינעם פֿאָלקע דיא זינדען אונזערער רעגירונג פֿערקינדען, דאמיט דיא נאציאָן אויס איהרעם שלאָפֿע ערוואכע אונד עטוואס טהוע!"

* (שקאָבעלעף ערהאלט איינען פּאטש!) אוים פּעטערסבורג ווירד פֿאָם 22. דיעזעס טעלעגראפֿירט: דער קאיזער ערטהיילטע דעם גענעראל שקאָבעלעף, דער דורך זיינע פּאריזער בראנד-רעדע דיא געמיטהער אין גאנץ איירא̈פּא אין איינע פֿיעבערהאפֿטע אויפֿרעגונג פֿערזעטצטע, דען בעפֿעהל, זאָגלייך היימצוקעהרען. דער גענעראל ווירד פֿאָם רוסישען קאיזער, דער דען פֿריעדען מיט דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן ערנסטליך אנשטרעבט, וועגן זיינער העטצ-רעדען צור פֿעראנטוואָרטונג געצאָגען ווערדען. — דער בעריהמטע גענעראל ווירד אלזאָ וועגן זיינער עסטערייך-אונגארן-פֿיינדליכען רעדען פֿאָן זיינעם בעהערשער זעלבסט איינען „טיכטיגען פּוטצער" ערהאלטען. אייך אללע רוסישען רעגירונגס-בלעטטער שיטטען נון דען העפֿטיגסטען טאדעל איבער שקאָבעלעף אוים. דער געוואלטזאם רוסלאנד אין איינען אייראָפּעאישען קריעג הינייניסען מאַכטע. נאָך מערקווירדיגער איזט עס, דאס אייך דיא פּאריזער בלעטטער איבער שקאָבעלעפֿ'ס אויפֿטרעטען שימפּפֿען. אים גרינדע גענאָממען, האט יא שקאָבעלעף אין פּאריז דעסהאלב זאָ אָפֿפֿען געגען דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן געשימפּפֿט, אום אויף דיעזע וייזע איין בינדניס צווישען רוסלאנד אונד פֿראנקרייך צו שטאנדע צו ברינגען. שקאָבעלעף וואָללטע דאמיט אנדייטען, דאס וועגן דיא פֿראנצאָזען איינען ראכע-קריעג געגען דייטשלאנד אונטערנעהמען זאָללטען, רוסלאנד גאניץ געוויס אויף דער זייטע פֿראנקרייכס שטעהען ווירדע. דיעזער פּלאן זאגטע דען פֿראנצאָזען רעכט גוט צו. דא יעדאָך שקאָבעלעף פֿאָן זיינעם מאָנארכען פֿיר זאָלכע איסערונגען איינען פּוטצער ערהאלט, בעאיילען זיך אויך דיא פֿראנצאָזישען בלעטטער, דען רוסישען גענעראל צו טאדעלן. וועגן איינער פֿאללט, דא ווירפֿט איהם יעדער גערנע איינען שטיין נאָך. דאס איזט איינמאל דער אללגעמיינע וועלטענלויף. — איינע אמטליכע פּעטערסבורגער דעפּעשע פֿאָם 23-טען פֿעבער בעשטעטיגט דיא צוריקבערופֿונג דעם גענעראלס שקאָבעלעף נאָך פּעטערסבורג.

פֿאָלליעטאָן.

העררשער אונד פֿאָלק.

(7-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„וואס איזט געשעהען, מיין שאָנעס קינד! (זאגטע אדריאן) דוא נאגנטעסט עבען אים טרוימע מיינען נאמען; קעננסט דוא מיך?"

יעטצט קאם ערסט אירענע צו זיך, אונד אלס זיא דען שאָנען גראָסארטיגען זאאל ערבליקטע, קאָננטע זיא זיך ניכט פֿאססען, זיא וואוסטע ניכט, וואָ זיא איזט. „„אָ, וואָ בין איך; וואָהין בין איך געראטהען!"" ריעף זיא.

„אין דען פּאלאסט דיינעס בעשיטצערס; (ערווידערטע אדריאן) זייא אונבעזאָרגט, בערוהיגע דיך, דוא ביזט אים שוטצע דיעזער דאמען, קיינע געפֿאהר קאנן דיך היער ערייכען. דיעזע מיינע האנד וואר עס, וועלכע דיך פֿאָן דער שענדליכקייט דער אָרזיני רעטטעטע. זאגע מיר נון, שאָנעס קינד, דיינען נאמען אונד דיינע וואָהנונג, אונד איך וויל דיך נאָך הויזע פֿיהרען."

„„אָ! איהר קעננט מיך ניכט."" זאגטע אירענע.

„ניין, שאָנעס קינד, פֿיר דיך וואר וואָהל דיעזער פֿאלל איין שרעקליכעס ערייגניס; איך אבער דאנקע גאָטט, דאס איך דאדורך צום ערסטענמאלע איין זאָלך שאָנעס ענגעל-געזיכט געזעהען האבע. אבער דיינע בעגלייטערין זאגטע מיר, דאס איך דיינען ברודער קעננען מיסטע. איך ווינשע, דאס ער צו אונזערען פֿריינדען געהאָרטע, דאמיט איך איהן אונד דיך אָפֿטערס בעזוכען קאָננטע."

„„מיין ברודער נעננט זיך ניקאָלויס לורענציאוס; דאס פֿאָלק הייסט איהן קאָלא ריענצי."" זאגטע אירענע.

„גראָסער גאָטט! (ריעף אדריאן) איזט יענער אויסעראָרדענטליכע מאנן דיין ברודער? אָ! דיעזען שוטץ, דען איך זיינער שוועסטער געוועהרטע, ווירד איהן ניכט צום דאנקע, זאָנדערן נור צו נאָך גראָסערער וואוטה געגען מיך אנרעגען. יעדע טהאט איינעס פּאטריציערס (איינעס אדעליגען), אונד וועגן זיא אויך דיא עדעלסטע איזט, בלייבט איהם פֿערדעכטיג."

„„איהר טהוט איהם אונרעכט, עדלער העדר! (זאגטע אירענע) ער איזט איין מאנן, דער פֿאָר אללעם אנדערן אייערען עדלען מוטה אנערקעננען ווירד, אונד ווערע דיעזער מוטה אויך נור פֿיר דיא פֿערטהיידיגונג דער ניעדריגסטען בירגערס-טאָכטער אין ראָם פֿערווענדעט וואָרדען, אום וויא פֿיעלמעהר אלזאָ, וועגן דיעס פֿיר דיא פֿערטהיידיגונג זיינער שוועסטער געשאה!""

„וויר לעבען אין איינער זעהר ענטארטעטען צייט. (זאגטע אדריאן) דיא פּאטריציער ווערדען אלס פֿיינדע דעס פֿאָלקעס בעטראכטעט, אונד דער פֿיינד דעס פֿאָלקעס מוס אלס פֿיינד דער פּאטריציער געלטען. — דאָך, גוטעס מעדכען, דוא ווירסט דער פּאָליטיק פֿערנע בלייבען, איך וויל דיך נאָך הויזע בעגלייטען! נור געוועהרע מיר דיא האָפֿפֿנונג, דאס וועגן זיך אויך דיין ברודער אין דער פּאָליטיק מיט מיר ענטצווייען זאָללטע, דוא מיר ניכט באָזע ווערדען ווירסט!"

אירענע קאָננטע היערויף קיינע אנטוואָרט הערפֿאָרברינגען; זיא שוויעג. אדריאן היעלט דיעזעס שווייגען פֿיר איינע צושטיממענדע אנטוואָרט; ער ליעס איינשפּאננען, אונד אין בעגלייטונג איינער דאמע פֿיהרטע ער אירענע נאָך דעם הויזע איהרעס ברודערס. — אלס זיא בערייטס דאס טהאָר פֿערליעסען, קאמען איהנען ריענצי אונד דער בישאָף זאממט וואָפֿפֿענבעגלייטונג ענטגעגען. דיעזע וואָרען בערייטס ביים פּאלאסטע דעם באראָנס אָרזיני, אונד אלס מאן איהנען דא זאגטע, וואָ איינענטליך אירענע זייא, וואָללטען זיא זיך אין דען פּאלאסט דעס גראָפֿען קאָלאָננא בעגעבען.

אלס נון ריענצי זיינע שוועסטער אויף דעם וואגען נעבען אדריאן אונד איינער דאמע ערבליקטע, דא רייכטע ריענצי זיינע האנד דעם אדריאן אונד דריקטע איהם זיינען דאנק אויס.

„וויר זינד צו לאנגע פֿאָן איינאנדער געטרעננט געוועזען (זאגטע אדריאן צו ריענצי); וויר מיססען אונזערע בעקאנטשאפֿט וויעדער אנקניפּפֿען, איך ווערדע דיך נעכסטענס בעזוכען. —

זעכסטעס קאפּיטעל.

וויר וואָללען אונס דא אין איינע ראָמאנהאפֿטע בעשרייבונג דער ליעבעס-ענטוויקעלונג צווישען אדריאן אונד אירענע ניכט איינלאססען, דענן וויר האבען עס דא מיט איינעם העלדען-ראָמאנע אונד ניכט מיט איינעם ליעבעס-ראָמאנע צו טהון. אבער וויר וואָללען היער נור זאָ פֿיעל בעמערקען, דאס אירענע שאָן צופֿאָר פֿיר דען שאָנען, עדלען אונד מוטהפֿאָללען ריטטער אדריאן איינגענאָממען וואר, אונד נון האט דיעזער צווישענפֿאלל זיא אין דער ליעבע צו אדריאן פֿאָללענדס ענטבראננט.

אלס זיך נון אירענע אם צווייטען טאגע נאָך יענעם אבענטייער ערהאָלטע, בעמערקטע איהרע בעגלייטערין, וועלכע גלייכצייטיג איהרע געזעללשאפֿטערין וואר, דיא אויפֿרעגונג דיעזעס יונגען מעדכענס אונד זיא זאגטע: „איך דאנקע וואָהל נאָטט פֿיר דיינע רעטטונג, אבער איך בעדויערע, דאס דיעזע